

- Generalforsamlingen 2016
- Jyderup Præstegård
- Stationsbyen
- Mørkøv Station
- Østre Skole
- Bygningsbevaringsfonden

Stationsbygningerne er under pres.
Billedet viser Ruds Vedby station der blev sat til salg i foråret.

bevar mig vel Nyhedsbrev
Juni 2016

Holbæk Kommune

LANDSFORENINGEN FOR

byggnings- og landskabskultur

Generalforsamlingen 2016

Den udsendte dagsorden blev fulgt og Henning Østergaard blev valgt som dirigent, hvilket han udførte til stor tilfredshed.

Herefter fremlagde formanden den beretning, som var udsendt via sidste Bevar Mig Vel.

Der var fra tilhørernes side et ønske om, at det blev nemmere at komme i kontakt med kommunen - især i forhold til kommunens Team Bevaring. Der var ligeledes en opfordring til at nye medlemmer kunne komme i kontakt med os via Facebook-gruppen Holbæk Arkiv,

Der blev yderligere spurgt ind til FBL Holbæks opfølgning på lokalplaner.

Der blev informeret om, at FBL Holbæk følger op med kontakt til kommunen, men at der også har været forskellige udfordringer på grund af den omstrukturering, der er foregået over det sidste år.

Formanden, Gunner Nielsen, meddelte at han trækker sig fra formandsposten og takkede for den tillid bestyrelsen har udvist i tiden som formand.

Samtidig blev der informeret om at næstformanden også træder ud af bestyrelsen af helbredsmæssige årsager. Tak derfor også til Preben E. Nielsen for en stor indsats gennem årene.

Regnskabet blev gennemgået og det viste et underskud på kr. 571,55, som dog er en klar forbedring i forhold til de foregående år trods en medlemstilbagegang. I den forbindelse har bestyrelsen i det forgangne år lavet målrettede tiltag for at hverve medlemmer og det har resulteret i en pæn medlemstilgang, som vil kunne aflæses i næste års regnskab. Denne målrettede medlemshvervning vil FBL forsøge at sprede til andre områder i Holbæk Kommune, således at hvervningen ikke udelukkende er koncentreret om Holbæk by.

Indlæg af borgmester Søren Kjærsgaard

Efter generalforsamlingen var det tid til den offentlige del af generalforsamlingen, hvor borgmester Søren Kjærsgaard talte over emnet "Holbæk Kommune og bevaringsværdige bygninger".

Søren Kjærsgaard indledte med at gennemgå nogle af de opgaver, som kommunen i den forbindelse er nødt til at tage hensyn til, herunder at skabe balance mellem bevaring og fornyelse.

Der var, i følge borgmesterens indlæg, ingen tvivl om at kommunen ønskede en bedre dialog med FBL Holbæk og at der er flere områder hvor FBL Holbæk kan have gavn af et samarbejde. Dette gælder bl.a. for Team Bevaring og Kulturmiljø, der begge er områder hvor kommunen har startet fora op, men som har stået lidt stille over den sidste turbulente periode med bl.a. omrokeringer i de forskellige forvaltninger.

FBL Holbæk arbejder allerede nu tæt sammen med kommunen vedr. Bygningsbevaringsfonden.

Der var en åben og god dialog med hensyn til kommunens oplevelse af hvad bevaring af landskab og bygningsmassen skal munde ud i og der blev informeret om flere kontaktpersoner, som FBL Holbæk kan benytte sig af. Denne udmelding vil blive et vigtigt omdrejningspunktet konstituering og udpegning af kontaktpersoner i den nye bestyrelse i FBL Holbæk.

Se den nye bestyrelses sammensætning og konstituering sidst i dette nyhedsbrev.

Preben E. Nielsen, som var næstformand i FBL Holbæk ind til generalforsamlingen, måtte til sidst give op over for sygdommen.

Preben blev desværre kun 73 år og blev bisat fra Margrethekapellet den 3. juni.

Preben var et særdeles aktivt menneske med stor lyst til at deltage i den offentlige debat, og som med sit engagement i FBL Holbæk, har han bidraget væsentligt til at promovere foreningen og sætte fokus på begrebet bygningsbevaring.

PH

Jyderup Præstegård

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur har gjort indsigelse mod ansøgningen om nedrivning af en del af Jyderups fredede præstegård.

Udlængerne fortæller historien om, at præsten, før han blev tjenestemand, havde jorder, der skulle passes, og der var stalde og plads til landbrugsredskaber. Nedriver man længerne, vil denne helt specielle side af præstegårdens historie være tabt for stedsde.

Stationsbyen

Mørkøv og Ruds Vedby stationsbygninger er stærkt truede med nedrivning, for DSB har ikke noget at bruge dem til. Lokale initiativer til at overtage dem og fylde dem med funktioner er rigtig gode, og alle opfordres til at støtte dem.

I slutningen af 1800-tallet opstod en ny type byer på landet. I dag kalder vi dem for stationsbyerne. Det er et lidt misvisende udtryk, for deres fremkomst havde andre årsager end stationen, primært den omstændighed, at landboerne nu fik penge for deres smør og svin i stedet for at bytte med varer hos købmanden i købstaden. Så kunne de købe deres varer, hvor de ville. Og det blev i langt højere grad lokalt.

Men der er det rigtige ved navnet, at byerne oftest opstod omkring en station. Det var naturligt, for varerne kom med toget og skulle hentes på stationen. Det var

også her, at de rejsende kom og gik. Her var der også et postkontor. Men vi har også "stationsbyer" uden station, f.eks. Ugerløse, hvor flere større veje mødtes eller Udby og Undløse med pæne opland.

Stationsbyerne markerede sig ved funktioner, som var nye på landet. Et hotel til at tage sig af de rejsende, som kom til byen, men som også havde kapacitet til opstaldning af de hestevogne, som bønderne kørte med, når de skulle med toget. Handlende, som solgte de varer, som bønderne ikke mere selv lavede, og helt nye. Aftægtshuse byggede af gårdmænd, som havde solgt deres gård og var flyttet fra landsbyen ind til stationsbyen.

Arkitekturen var ny for landet. Den mindede mest om den, man så i købstaden og dens forstæder. Der var spir og tårne som på Ahlgade og Smedelundsgade; der var bygninger i flere etager. Aftægtsvillaen mindede mest om en villa på Kalundborgvej, måske ikke sagfører Schultz', men noget derhenad.

Og materialerne var nye. Tagene gik fra cementtagsten til skifter og sortglaseret tegl, alt efter økonomisk formåen og de signaler, man gerne ville udsende.

Byerne blomstrede til ind i 1920'erne. Herefter stagnerede de fleste. Den vigtigste årsag var bilen. Man begyndte igen at køre ind til købstaden og handle.

Hvis man ikke havde bil, kunne man bruge det nye fænomen, rutebilen. Hvis man skulle have større partier varer, var der lastbilen, som kunne bringe varer lige til døren.

Efter 1950 begyndte det at gå stærkt ned ad bakke på landet, og igen var bilen skurken. Først gik det ud over de mindre byer, som blev tømt, og stationsbyerne blev mere og mere truede af de store centre. I de senere år har lukkeloven haft en væsentlig andel i, at de mindre forretninger forsvandt.

Der kommer måske en dag, hvor vi skal være glade for, at der er dagligvareforretninger tilbage i de fleste stationsbyer.

I Holbæk var det omlægning af spor og ny vej-tunnel under jernbanen der resulterede i at den smukke gamle stationsbygning måtte lade livet.

Vi har et særligt problem med stationsbygningerne. Hvis stationen bliver nedlagt, vil DSB, som ejer bygningerne, ikke være interesseret i at beholde dem, og hvis ingen overtager dem, er de dømt til nedrivning.

Derfor er jernbanestationen væsentlig for fortællingen om stationsbyen – måske mere i Tølløse og Jyderup, hvor den ligger mere centralt i forhold til bebyggelsen, end i Mørkøv, hvor den ligger på en sidevej til hovedgaden – men også i Mørkøv har den en betydning ved at ligge tæt på dominerende og vigtige bygninger for stationsbyen i form af hotellet.

Men det er vigtigt at få funktioner ind i bygningen, ikke blot for at sikre en økonomi, men den vil heller ikke have samme fortælle-værdi, hvis den blot er en kulisse. Og det skal jo også kunne gøres på en måde, så bygningernes karakter ikke ændres for meget.

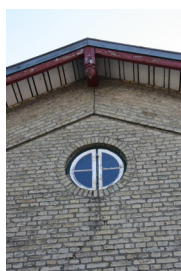
Nogle steder er det lykkedes, og DSB gør selv på sin hjemmeside noget ud af at fortælle om mulighederne. Men gode ideer kan altid bruges – ud over den moralske støtte.

Mørkøv Station

Mørkøv Station fortæller meget om stationens funktioner - billet salg med venteværelse, postkontor - bolig til stationsbestyreren - og ind- og udlevering af kufferter og fragt gods.

Indtil fornylig var det mest cykler, tidligere var det mange varer, både til handlende og private. Nogle husker vel fra Matador, hvordan alle ting kom med toget, lige fra østers til bankbestyreren til malerier til kunstudstillingen. Det første siger noget om, at der var bedre service dengang end nu. Skulle man på en længere rejse indleverede man sin kuffert på stationen, som så sørgede for at den kom frem til destinationen samtidig med en selv.

Detaljer fra stationsbygningen.

Østre Skole

Holbæk Kommune har lykkeligvis opgivet tanken om at sælge Arkitekt Anton Haunstrup's revolutionerende skolebyggeri, Østre Skole. Opførelsen af selve skolen blev påbegyndt i 1901.

Området var udstykket af konsortiet Stormøllegård (Anders Larsen og Julius Mortensen). Mange af boligerne blev opført af henholdsvis jernstøber Frandsen og købmand Chr. Hansen, og er et vidnesbyrd fra den tid, hvor en fabriksejer havde interesse i at sørge for boliger til sine arbejdere.

Østre Skole blev i kraft af sin størrelse og fremtrædende nationalromantiske arkitektur et naturligt samlingspunkt i kulturmiljøet.

Skolen er opført som pavillonskole (skole bestående af fritliggende eller sammenbyggede bygningsenheder), og er ét af få eksempler herpå i dansk arkitekturhistorie.

Holbæk kommune arbejder i øjeblikket med alternative planer for bevarelse og udnyttelsen af skolebygningerne.

Vi håber vi kan bringe hele historien herom i næste nyhedsbrev.

Bygningsbevaringsfonden

Holbæk Kommune

Bygningsforbedringsfonden i Holbæk Kommune

- yder rente- og afdragsfri lån til vedligeholdelse og forbedring.
- er oprettet af Holbæk Kommune, Indenrigsministeriet og grundejernes investeringsfond.
- er en forsøgsordning i forbindelse med byfornyelsen i Holbæk Kommune.
- har til formål:
 - at yde ejere lån til udskiftning af nedslidte bygningsdele samt oprettelse af vedligeholdsmæssige mangler på bygningers klimaskærm/ydre ramme.
 - at sikre at istandsættelsen sker ved en byggeteknisk og æstetisk og korrekt bevaring af udvendige bygningsdele.

Bygningsforbedringsfonden, kan kontaktes for spørgsmål på tlf.: 72 36 41 40

Se mere på kommunens hjemmeside www.holbaeknettet.dk.

Nyhedsbrevet **bevar mig vel**
udgives af Foreningen for Bygnings
og Landskabskultur
i Holbæk Kommune.

Bestyrelsen:

Peter Korsgaard, formand
Stillidsvej 27
4300 Holbæk

E-mail: korsgaardpeter@gmail.com

Birgitte Degener, næstformand
Skolegade 6
4300 Holbæk

birgittedegner@gmail.com

Steen Olsen, kasserer
Studiestræde 11
4300 Holbæk

E-mail: sholsen@dk.ibm.com

Ole P.B.Nielsen, sekretær og arkivar
Rolighedsstræde 18
4300 Holbæk

E-mail: opbn@hotmail.com

Peter Haugaard, nyhedsbreve
Strandstræde 10, 3.tv.
4300 Holbæk

Mail: p.k.haugaard@gmail.com

Paul Syberg, suppleant
Gl.Skovvej 50
4340 Tølløse

Email: syberg@privat.dk

Ole Ramskov, suppleant
Falkevej 5
4300 Holbæk

E-mail: olegrethe@post.tele.dk

E-mail: olegrethe@post.tele.dk

E-mail: olegrethe@post.tele.dk

Tilknyttet bestyrelsen er:

Peter Sørenius

Ærtevej 10, 1.

2700 Brønshøj

E-mail: peter.sorenius@gmail.com

Gunner Nielsen

Smedelundsgade 6, 2.

4300 Holbæk

E-mail: gunner@post3.tele.dk

Firmamedlemskaber:

Arkitekterne.as

Rådg.Ing. Oluf Jørgensen A/S

Holbæk Malerservice v/Ole Larsen

E.H.Jørgensens Sønner

Sparekassen Sjælland

SKEL.DK Landinspektører

MarcoPlan A/S

Holbæk Rørmontage

Holbæk Stadsarkiv

Kullegaard A/S

GRAND v/ Ulrik Lønberg

Jyske Bank

Malermester Mogens Eriksen

Danbolig v/Henrik Larsen

Holmegaard og Bertelsen

Et firmamedlemskab koster 350 kr.pr.år